

नागरिक लगानी कोष

उपदान योजना संचालन कार्यविधि, २०५७

* प्रथम संशोधन मिति : २०५९.०८.१६

\$ दोस्रो संशोधन मिति : २०७६.०४.०९

प्रस्तावना

बिभिन्न संगठित संस्थाहरूमा रहेको उपदान बापतको रकम संकलन गरी यसको कुशल लगानी प्रवन्ध गर्ने तथा कर्मचारीहरूले सेवा निवृत्त भएपछि पाउने उपदान भुक्तानी गर्न संगठित संस्थाहरूमा भविष्यमा एकैपटक पर्ने दायित्व घटाउन सघाउ पुऱ्याउन र कर्मचारीले सेवा निवृत्पछि पाउने उपदानको रकमको निश्चितता समेत प्रदान गर्ने उद्देश्यले नागरिक लगानी कोष ऐन, २०४७ को दफा १५ बमोजिम कोषले उपदान योजना संचालन गर्न नागरिक लगानी कोष (व्यवस्थापन) विनियमावली, २०४८ को विनियम १९ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी कोषको संचालक समितिले यो कार्यविधि बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

- (१) यस कार्यविधिको नाम “उपदान योजना संचालन कार्यविधि, २०५५” रहेको छ ।
- (२) यो कार्यविधि संचालक समितिले तोकिदिएको मितिदेखि लागू हुनेछ *र यो कार्यविधि लागू गरिएको कुरा सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गरी जानकारी गराइनेछ ।

२. परिभाषा :

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यी दफाहरूमा :

- (क) “कोष” भन्नाले नागरिक लगानी कोष ऐन, २०४७ बमोजिम स्थापित नागरिक लगानी कोष सम्झनु पर्छ ।
- (ख) “ऐन” भन्नाले नागरिक लगानी कोष ऐन, २०४७ सम्झनु पर्छ ।
- (ग) “विनियमावली” भन्नाले नागरिक लगानी कोष (व्यवस्थापन) विनियमावली, २०४८ सम्झनु पर्छ ।
- (घ) “योजना” भन्नाले यी दफाहरू बमोजिम कोषले संचालन गरेको उपदान योजना सम्झनु पर्छ ।
- (ड) “संगठित संस्था” भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम स्थापना भएका संगठित संस्थाहरू सम्झनु पर्छ र यो शब्दले नेपालमा कार्यरत सरकारी, अर्ध सरकारी तथा गैँड सरकारी संस्थाहरूलाई समेत बुझाउँछ ।
- (च) “प्रतिफल” भन्नाले योजनाका सहभागी संगठित संस्थाले योजना अन्तर्गत जम्मा गरेको रकममा दिइने ब्याज, मुनाफा वा लाभांश समेत सम्झनु पर्छ ।
- (छ) “उपदान” भन्नाले संगठित संस्थामा कार्यरत कर्मचारी तथा कामदारले सेवा निवृत्त भएपछि प्रचलित कानून तथा सम्बन्धित संगठित संस्थाको नियम, विनियम बमोजिम सेवा अवधिको आधारमा एकमुष्ट रूपमा पाउने रकम सम्झनु पर्छ *“र सो शब्दले कर्मचारीलाई निजको सेवा अवकाश पछि भुक्तानी दिने गरी महिना महिनामा पारिश्रमिकबाट कट्टि गरी जम्मा गर्ने व्यवस्थालाई समेत जनाउने छ ।”

* प्रथम संशोधनद्वारा संशोधन गरिएको ।

- (ज) “योजना कोष” भन्नाले सहभागीले जम्मा गरेको रकम, त्यसको प्राप्त कूल आय र कुनै पूजीगत अभिवृद्धि भए सो समेतलाई जनाउछ ।
- (झ) “कर्मचारी” भन्नाले संगठित संस्थामा दफा २ (छ) बमोजिमको उपदान पाउने गरी नियुक्त भएको कर्मचारी वा कामदार सम्भनु पर्छ ।
- (ञ) “तोकिएको” वा “तोकिए बमोजिम” भन्नाले नागरिक लगानी कोषको संचालक समितिद्वारा तोकिएको वा तोकेबमोजिम बुझाउछ ।

३. योजनाको संचालन :

- (१) कोषले उपदान योजनाको नामबाट एक योजना संचालन गर्नेछ ।
- *(२) यस योजना अन्तर्गत संगठित संस्थाहरूले जम्मा गरेको रकम र त्यसमा कोषले प्रदान गरेको प्रतिफल समेतको रकमबाट सो संगठित संस्थाको सेवा निवृत्त भएका कर्मचारीलाई निजले पाउने उपदानको रकम भुक्तानी दिने गरी योजनाको संचालन हुनेछ ।
- *(३) आयकर ऐन, २०५८ को दफा ६३० बमोजिम स्विकृत अवकाश कोषको रूपमा संचालन भएको ।

४. सहभागी हुन सक्ने :

- (१) कुनै पनि संगठित संस्था यस योजनामा सहभागी हुन सक्नेछ ।
- *(२) उपदफा (१) बमोजिम योजनामा सहभागी हुन चाहने संगठित संस्थाले आफ्नो संस्थामा कार्यरत कर्मचारी संख्या, वार्षिक उपदानको रकम, योजनामा उपदानको रकम पठाउने तरिका आदि विवरण सहित अनुसूति १ बमोजिमको ढाचामा कोष समक्ष दरखास्त दिनु पर्नेछ ।

तर यो दफा लागू हुनु पूर्व नै सहभागी भईरहेका संगठित संस्थाले दरखास्त दिन आवश्यक पर्ने छैन ।

- *(३) उपदफा (२) बमोजिम दरखास्त प्राप्त भएपछि कोषले दरखास्तवाला संगठित संस्थालाई योजनाको सहभागिता प्रदान गर्न सक्नेछ ।
- *(४) उपदफा (३) बमोजिम सहभागिता प्राप्त गरेको संगठित संस्थाले आफ्नो कर्मचारीको उपदानको निमित्त छुट्याइएको रकम नियमित रूपमा जम्मा गर्नु पर्नेछ ।
- \$*(५) यस योजनामा सहभागी संगठित संस्थाको तर्फबाट सुविधा प्राप्त गर्ने कर्मचारीहरूको विवरणमा रकम खुलाई छुट्टै हिसाव राखी दिन अनुरोध गरेमा त्यस्ता कर्मचारीहरूको छुट्टै हिसाव राख्न सकिने छ ।

५. योजनाको संचालन कार्यविधि :

- (१) ऐन तथा नियमावली र यी कार्यविधिको अधिनमा रही योजनाको संचालन हुनेछ ।

* प्रथम संशोधनद्वारा संशोधन गरिएको ।

• (आर्थिक अध्यादेश २०५९ बाट संशोधित),

\$ दोस्रो संशोधन मिति : २०७६.०४.०९

(२) योजनाको आफ्नो एउटा छुटै कोष (फण्ड) हुनेछ र सो कोष (फण्ड) को संचालन गर्दा नागरिक लगानी कोषले न्यासधारी (Trustee) को हैसियतले सेवाहरू उपलब्ध गराउनेछ ।

\$ (३) यस योजना कोषमा जम्मा भएको रकम सम्बन्धित संगठित संस्था / सहभागी कर्मचारीको तर्फबाट नागरिक लगानी कोषले व्यवस्थापन (Management) गर्नेछ ।

तर सेवा निवृत्त भएपछि सम्बन्धित संगठित संस्थाले सेवा निवृत्त भएको सिफारिश गरेको पत्रको आधारमा सम्बन्धित कर्मचारीले यस योजना कोषबाट भुक्तानी पाउनेछ ।

* (४) योजना अन्तरगत उपदान कोषको रेखदेख, संचालन र दक्ष व्यवस्थापनको निमित्त एउटा छुटै न्यासधारी प्राविधिक उपसमिति (Trustee) गठन गरिनेछ ।

* (५) उपदफा (४) बमोजिम गठन हुने उपसमितिमा देहाय बमोजिमका अध्यक्ष तथा सदस्यहरू रहने छन् :

(क) कोषको संचालक समितिले तोकेको एक जना संचालक	अध्यक्ष
(ख) कोषको कार्यकारी प्रमुख	सदस्य
(ग) सहभागी संस्थाहरू मध्येबाट संचालक समितिले मनोनयन गरेको विज्ञ एक जना सदस्य	सदस्य
(घ) उपदान योजना हेर्ने विभागिय प्रमुख	सदस्य
(ङ) सम्बन्धित महाशाखा प्रमुख	सदस्य सचिव

\$ * (६) .....

* (७) उपदफा (५) बमोजिम गठित उपसमितिको कार्य, कर्तव्य र अधिकार समय समयमा कोषको संचालक समितिले तोकिदिए बमोजिम हुनेछ ।

६. योजना संचालन हुने अवधि :

यो योजना अविच्छिन्न रूपमा संचालन गरिनेछ ।

७. योजना कोषमा रकम जम्मा गर्ने :

* (१) संगठित संस्थाले प्रतेक वर्ष कर्मचारीले सेवा निवृत्त भएपछि पाउने उपदान रकमको लागि छुट्याएको रकम यस योजना अन्तरगतको कोषमा जम्मा गर्नु पर्नेछ र त्यसरी रकम जम्मा गर्दा संगठित संस्थाले उपदानको लागि रकम व्यवस्था (Provision) गरेको एक महिनाभित्र कोषमा जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

(२) योजना कोषमा रकम जम्मा गर्दा संगठित संस्थाले उपदान बापत सुजना गर्नुपर्ने दायित्वको सम्पूर्ण रकम वा सरदर वार्षिक भुक्तानी गर्नुपर्ने रकमको आधारमा प्रत्येक वर्ष उपदानका लागि छुट्याउनुपर्ने रकममा नघट्ने गरी योजना कोषमा जम्मा गर्नु पर्नेछ ।

* प्रथम संशोधनद्वारा संशोधन गरिएको ।

\$ दोस्रो संशोधन मिति : २०७६.०४.०९

\$ *८. प्रतिफल :

कोषले योजना अन्तरगत प्राप्त रकमको परिचालन गर्दा प्राप्त भएको आयबाट सो योजना संचालन गर्दा लागेको प्रत्यक्ष खर्चहरू र कोषले योजना व्यवस्थापन गरेवापत लिन पाउने व्यवस्थापन शुल्क वापतको रकम कट्टि गरी बाकी रहेको आयमध्येबाट योजनाका सहभागी संस्थाहरूलाई ती संस्थाहरूको नाममा योजनामा जम्मा रहेको रकमको आधारमा समानुपातिक रूपमा बाँडी सम्बन्धित संस्थाको हिसाबमा जोडि दिइनेछ । तर सम्बन्धित संस्थाले दफा ४ को उपदफा (५) अनुसार कर्मचारीहरूको व्यक्तिगत खाता खोली रकम कलम खुलाई राखिदिन अनुरोध गरेको अवस्थामा सोही अनुसार प्रतिफल पनि सम्बन्धित कर्मचारीको खातामा जम्मा गरी दिइने छ ।

***९. योजना संचालन खर्च :**

योजना संचालन गर्दा लागेको पूर्व संचालन खर्च, संचालन खर्च, लगानीमा आएको पूँजीगत ढास तथा योजना संचालनसंग प्रत्यक्ष सम्बन्ध भएका खर्चहरू योजना परिचालनबाट प्राप्त आयबाट व्यहोरिनेछ ।

१०. व्यवस्थापन शुल्क :

कोषले योजना संचालन गरी न्यासधारी (Trustee) को रूपमा लगानी प्रवन्ध सेवा प्रदान गरेवापत कूल योजना कोष रकमको प्रत्येक आ.व.मा बढीमा ***१%** सम्म व्यवस्थापन शुल्क लिन सक्नेछ ।

तर उपरोक्तानुसार लिने व्यवस्थापन शुल्क कुल योजना कोषको १% वा कुल आयको २०% जुन घटि हुन्छ सो रकम कोषले सेवा शुल्क वापत कट्टि गरी लिनेछ । उपरोक्त अनुसार कोषले लिनुपर्ने व्यवस्थापन शुल्क कट्टी गरी लिन उक्त आ.व.मा आयले नखाम्ने देखिएमा उक्त रकम समेत पछिल्लो आर्थिक वर्षहरूको आयबाट कट्टी गरी कोषले लिनेछ ।

***११. आयकर सम्बन्धी व्यवस्था :**

(१) योजना कोषमा जम्मा गरेको रकम प्रचलित कानून बमोजिम सम्बन्धित संस्थाले खर्च कायम गरी आयकर छुट पाउने भएमा त्यसरी योजना कोषमा रकम जम्मा भएको कुराको प्रमाण प्रत्येक वर्ष सम्बन्धित संस्थालाई दिइनेछ ।

(२) योजनाको रकम सम्बन्धितलाई भुक्तानी दिंदा प्रचलित कानून बमोजिम अग्रिम कर कट्टी गर्नुपर्ने रहेछ भने त्यस्तो अग्रिम कर कट्टी गरेर मात्र भुक्तानी दिइनेछ ।

१२. कर्मचारीलाई भुक्तानी सम्बन्धी व्यवस्था :

\$ (१) संगठित संस्था / सहभागी कर्मचारीको कर्मचारी सेवा निवृत्त भएमा सो संगठित संस्थाले सिफारिस गरेको पत्रको आधारमा त्यस्तो कर्मचारीले पाउने उपदान रकम भुक्तानी दिइनेछ । त्यसरी भुक्तानी दिइएको रकम सम्बन्धित संगठित संस्था / सहभागी कर्मचारीको योजना कोषको रकमबाट घटाइनेछ ।

* प्रथम संशोधनद्वारा संशोधन गरिएको ।

\$ दोस्रो संशोधन मिति : २०७६.०४.०९

(२) उपदफा (१) बमोजिम भुक्तानी गर्दै जादा सम्बन्धित संगठित संस्थाको कोषमा रहेको रकम समाप्त भई कर्मचारीलाई उपदान दिन रकम नपुग भएमा त्यस्तो रकमको भुक्तानी सम्बन्धित संगठित संस्थाले नै व्यहोनु पर्नेछ ।

\$३) **उपदान योजनामा सहभागीहरूलाई कोषबाट उपलब्ध गराईएका आवाश कर्जा / सरल कर्जा तथा शैक्षिक कर्जा सुविधा समेत सम्बन्धित कर्जा कार्यविधिका अधिनमा रही उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।**

\$१३. योजना कोषमा रहेको रकमको लगानी :

(१) उपदान योजनामा जम्मा भएको रकमको लगानी कोषको लगानी नीति, २०७५ बमोजिम गरिने छ ।

१४. विवरण उपलब्ध गराउने :

- (१) प्रत्येक वर्ष आर्थिक वर्ष समाप्त भएको एक महिनाभित्र गत आर्थिक वर्षमा सहभागी संगठित संस्थाहरूबाट प्राप्त रकम र त्यसबाट भएको भुक्तानी, त्यसमा प्राप्त व्याज वा प्रतिफल सहितको हिसाब विवरण कोषले सम्बन्धित संगठित संस्थालाई उपलब्ध गराउनेछ ।
- (२) त्यस्तो हिसाबको विवरण प्राप्त भएपछि सम्बन्धित संगठित संस्थाले आफूले जम्मा गरेको रकम र उपदान भुक्तानीको लागि गरेको प्रमाणित पत्रलाई भिडाई कुनै फरक पर्न गएको भए तुरुन्त कोषमा लेखी पठाउनु पर्नेछ र कोषले पनि तत्सम्बन्धमा आवश्यक छानविन गरी हिसाब मिलान गर्नु पर्नेछ ।

१५. योजनाको लेखा र लेखापरीक्षण :

- (१) योजना अन्तर्गत प्राप्त रकम र सो रकमको लगानीबाट प्राप्त सम्पत्ति र योजना कोषको परिचालनबाट भएको आय व्यय तथा दायित्व देखिने गरी योजना कोषको हिसाब छुट्टै राखिनेछ ।
- (२) कोषबाट संचालित अन्य कार्यक्रमहरूको आय व्यय वा दायित्व यस योजनामा समायोजन गर्न, मिलाउन वा व्यहोरिने छैन ।
- (३) मान्यता प्राप्त लेखापरीक्षकबाट योजनाको लेखापरीक्षण गराइनेछ ।

\$१६. संशोधन :

न्यासधारी प्राविधिक उपसमिति (Trustee) को सिफारिशमा कोषको संचालक समितिले यस योजनामा उल्लेखित दफाहरूमा आवश्यक संशोधन र थपघट गर्न सकिनेछ । यसरी थपघट वा संशोधन भएको व्यहोरा सबै सहभागी संगठित संस्थाहरूलाई जानकारी गराइनेछ ।

***१७) बाधा अडकाउ फुकाउन सक्ने :**

यी कार्यविधिहरू कार्यान्वयन गर्दा वा यी कार्यविधिहरू बमोजिम योजना संचालन तथा व्यवस्थापन गर्दा कुनै बाधा अडकाउ परेमा कोषको संचालक समितिले योजनाको उद्देश्यको प्रतिकुल नहुने गरी प्रचलित कानूनको अधिनमा रहि आवश्यक सूचना जारी गरी त्यस्तो बाधा अडकाउ फुकाउन सक्नेछ ।

* प्रथम संशोधनद्वारा संशोधन गरिएको ।

\$ दोस्रो संशोधन मिति : २०७६.०४.०९

५१८) योजनाको खारेजी :

- (१) कोष विघटन भएको कारणले वा अन्य कुनै कारण परी कोषको संचालक समितिले योजना संचालन नगर्न निर्णय गरेमा योजनाका सहभागी संस्थालाई तीन महिनाको अग्रिम सूचना दिई योजनालाई खारेज गर्न सकिनेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम योजना खारेज गरिएमा योजनाको सहभागी संस्थालाई त्यसरी योजना खारेज हुने मितिसम्म सो संगठित संस्थाले जम्मा गरेको रकम र त्यसमा कोषले प्रदान गरेको प्रतिफल समेतको कुल रकमबाट सहभागी संस्थाका कर्मचारीलाई भुक्तानी दिइसकेको रकम कटाई बाँकी हुन आएको रकम सहभागी संस्थालाई एकमुष्ट फिर्ता भुक्तानी दिइनेछ ।

(नेपाल राजपत्र भाग १ मिति २०६३।२।४ खण्ड ५६ अतिरिक्ताङ्क ११ बमोजिम श्री ५ को सरकारलाई नेपाल सरकार गरियो ।)

*अनुसूची : १

उपदान योजनामा सहभागीका लागि दिने दरखास्तको छँचा

मिति :

श्री नागरिक लगानी कोष
नयां वानेश्वर, काठमाण्डौ ।

विषय : उपदान कोष योजना, २०५५ (स्वीकृत अवकास कोष) मा सहभागी हुने बारे ।

कोषले सञ्चालन गरेको उपदान योजना, २०५५ मा त्यस कोषमा रकम जम्मा गर्न/गराउन इच्छा भएकोले उक्त योजनामा सहभागी बनाइदिन हुन देहायको विवरण सहित अनुरोध गर्दछु ।

संस्थाको नाम :

संस्थाको कार्यालय रहने ठाउँ :

कुल कर्मचारी संख्या :

कर्मचारीको उपदानको निमित्त संस्थाले हाल छुट्ट्याई राखेको रकम रु.....

संस्थाले कोषमा उपदान बापत कोषमा जम्मा अनुमानित रकम रु.....

कोषद्वारा संचालित उपदान योजना कार्यविधिरु, २०५५ र यस दरखास्तको पछाडि उल्लेखित व्यवस्था तथा शर्तहरूको पालना गर्न यस संस्थाले मन्जुर गरेकोले यो दरखास्त प्रस्तुत गरिएको छ ।

माथि उल्लेख भए अनुसारको यस कार्यालयका कर्मचारीहरूको विवरण यसै साथ संलग्न गरि पठाइएको छ । उपदान बापतको रकमको त्यस कोषको नाममा काटिएको ..... बैंकको चेक नं. .... यसै साथ पठाइएको छ । अतः योजनाको सहभागी बनाई दिनुभई सहयोग गरी दिनुहुन अनुरोध छ ।

लेखामा काम गर्ने :

कार्यालय प्रमुख :

दस्तखत :

दस्तखत :

नाम :

नाम :

दर्जा :

दर्जा :

मिति :

मिति :

कार्यालयको छाप :

दरखास्त साथ पेश गर्नु पर्ने कागजात :

(क) सम्बन्धित कार्यालय दर्ताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि ।

(ख) उपदान कोष रकम जम्मा गर्ने सम्बन्धी संचालक समितिको निर्णयको प्रतिलिपि ।

(ग) यसैसाथ संलग्न शर्त तथा व्यवस्थाहरूमा समेत सहिछाप गरी पेश गर्नु पर्नेछ ।

* प्रथम संशोधनद्वारा संशोधन गरिएको ।

*उपदान योजना संचालनका शर्त तथा व्यवस्थाहरू

- १) यस योजना अन्तरगतका रकमहरू सहभागी संस्थाको सिफारिसमा सो संस्थाको सेवा निवृत्त कर्मचारीले भुक्तानी पाउनेछ ।
- २) योजनामा जम्मा भएको रकमको ब्याज/प्रतिफल कोषले योजनाको रकम लगानी गरी प्राप्त प्रतिफलको आधारमा समय समयमा निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।
- ३) कोषले योजनामा जम्मा भएको रकमको लगानीबाट प्राप्त आयबाट योजना संचालनका लागि लागेको प्रत्यक्ष खर्चहरू र व्यवस्थापन शुल्क कट्टी गरी बाँकी रहेको खुद आयको आधारमा प्रतिफल निर्धारण गर्नेछ ।
- ४) कोषले लिने व्यवस्थापन शुल्क लगानी योजनाको कुल रकमको १% (एक प्रतिशत) वा कुल आम्दानीको २०% जुन घटि हुन्छ त्यति भन्दा बढि हुनेछैन ।
- ५) योजनामा सहभागिता प्राप्त गरेपछि सहभागी संस्थाले नियमित रूपमा उपदान रकम जम्मा गर्दै जानु पर्नेछ ।
- ६) उपदान वापत रकम व्यवस्था गरिएको १ (एक) महिनाभित्र कोषको हिसाबमा रकम जम्मा गरी सक्नु पर्नेछ ।
- ७) योजनामा संकलित रकमलाई कार्यविधिमा तोकिएका क्षेत्रहरूमा लगानी परिचालन गरिनेछ ।
- ८) सहभागी संस्थाको सिफारिसमा कर्मचारीलाई भुक्तानी गरिएको रकम सहभागी संस्थाको हिसाबबाट खर्च लेखी न्यून गरिनेछ ।
- ९) सहभागी संस्थाको सिफारिसमा कर्मचारीलाई उपदान वापतको रकम भुक्तानी गर्दै जादा कथम् कदाचित रकम अपर्याप्त भएमा वा नपुगेमा सम्बन्धित सहभागी संस्थाले कोषमा जम्मा गर्नु पर्नेछ वा संस्थाले नै भुक्तानी दिनु पर्नेछ । रकम पर्याप्त नभएसम्म कोष भुक्तानी गर्न वाध्य हुनेछैन ।
- १०) योजनाको लेखा परीक्षण मान्यता प्राप्त लेखा परीक्षणबाट हुनेछ ।
- ११) आयकर सम्बन्धी व्यवस्थाहरू तत्काल प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ । अवकाश योगदान रकमको कर हिसाब गर्ने र कट्टी गर्ने सम्बन्धमा सहभागी कार्यालयबाट नै फरफारक गरिनेछ ।
- १२) योजनाका सहभागी संस्थालाई प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ६ महिनाभित्र योजना हिसाबको विवरण कोषले उपलब्ध गराउने छ ।

* प्रथम संशोधनद्वारा संशोधन गरिएको ।